Introductieles

Opstekers en afbrekers

Doel Blok 1

Groepsvorming en een positief sociaal klimaat, waar leerlingen zich mede verantwoordelijk voor voelen.

Leskern

De leerlingen leren wat het positieve effect is van een opsteker en het negatieve effect van een afbreker.

Woorden

de opsteker, de afbreker

Materialen

- Illustratie De opsteker
- Illustratie De afbreker
- Twee grote harten van karton (een rode en een witte) met daarop in grote letters: Dit ben ik!
- Stickers of drie gekleurde stiften

Voorbereiding

- Check of de leerlingen die de afsluiter zouden voorbereiden, dit hebben gedaan.

Agenda

- Binnenkomer
- Wat gaan we doen en leren?
- Opstekers en afbrekers
- Dit ben ik! 1
- Dit ben ik! 2
- Wat hebben we gedaan en geleerd?
- Afsluiter

Binnenkomer

Doe een binnenkomer, bijvoorbeeld onderstaande.

Kleur bekennen
U noemt een kleur: *groen aanraken* en de leerlingen lopen rustig door de klas om iets groens aan te raken. Geef de beurt door aan een leerling en herhaal dit met verschillende kleuren en leerlingen.

Wat gaan we doen en leren?

Vraag de leerlingen waar het blok en waar de vorige les van De Vreedzame School over ging. *Vandaag gaan we het hebben over opstekers en afbrekers.* Schrijf de woorden opsteker en afbreker op het bord. *We voelen ons prettiger in een groep als we gewend zijn aardig te zijn tegen elkaar.* Het doel van de les van vandaag is te voelen wat er gebeurt als we wel of juist niet aardig zijn voor elkaar. Neem de agenda door en vraag of iedereen akkoord is.

Opstekers en afbrekers

Het is fijn, als iemand iets aardigs tegen je zegt, je een compliment geeft. Bijvoorbeeld, dat je je best hebt gedaan, je iemand fijn hebt geholpen. We noemen dat een **opsteker** *geven. Soms zeggen we onaardige dingen tegen elkaar. Bijvoorbeeld: 'wat heb jij een rare trui aan'. Wat gebeurt er met je als iemand dat tegen je zegt?* (Je wordt boos of verdrietig. Je wilt die trui niet meer aan. Je vindt die ander niet meer aardig, enzovoort.) *Zo'n onaardige, onvriendelijke, negatieve opmerking noemen we een* **afbreker**. Wijs op het woord afbreker op het bord of op de woordkaart. Vraag naar twee of drie voorbeelden van afbrekers. Schrijf ze niet op, dat zou als versterking voor dergelijk taalgebruik kunnen werken. *Hoe voel je je bij zo'n afbreker? Als leerlingen in de groep dit soort dingen vaak tegen elkaar zeggen, hoe is het dan om in zo'n groep te zitten? Willen we het zo in onze groep?*

Dit ben ik! 1

We gaan eens kijken wat er met je gebeurt als je afbrekers krijgt. Ik ga jullie een verhaal voorlezen dat gaat over afbrekers. Luister goed. Laat het rode 'Dit ben ik!'-hart omhoog houden door een helper en lees het verhaal hieronder voor. Na elke afbreker die de figuur in het verhaal ontvangt,
scheurt u (of uw helper) een stukje van het hart af, en laat het op de grond vallen. Tegen het einde van het verhaal, dat u enigszins dramatisch vertelt, is het hart helemaal in stukken.

'Laura, opstaan, je moet naar schoo-hool!' Ze was laat. Laura hoorde het wel maar ze had eigenlijk niet zo'n zin om naar school te gaan. Ze zat in een nieuwe groep en ze was nog helemaal niet gewend. Ze moest nog vriendinnen maken en er was nooit iemand die naar haar toe kwam. Met wie zou ze vandaag gaan lopen op de speelplaats? Daar moest ze over nadenken. Maar toen kwam haar moeder schreeuwend binnen: 'Hé, luilak, schiet je nou eens op!' (Scheur een stukje van het hart af.) Toen stond Laura maar op. Ze bedacht dat ze vrolijke kleren zou aantrekken vandaag. Dan zouden ze haar wel zien staan. Ze trok haar verjaardagsjurk van vorig jaar, met strikken en bedeltjes erop aan. Haar zus, die een paar klassen hoger zat, kwam binnen, ging voor de spiegel staan en toen ze Laura in de spiegel zag zei ze: 'Nee hè, ga je dat aandoen naar school? Echt belachelijk! Ik hoor niet bij je, als je dat maar weet, ik ken je niet.'. (Scheur)
Laura deed haar verjaardagsjurk maar weer uit en trok een broek en een trui aan die ze vaak aan had. Haar moeder riep nog eens dat ze op moest schieten. Ze deed haar schoenen heel snel aan, en rende naar de keukentafel voor het ontbijt. Haar broer zat al aan tafel, aan de boterhammen met hagelslag. 'Ha ha', lachte hij met een mond vol chocola, 'Oen, je hebt twee verschillende schoenen aan'. (Scheur)
Samen liepen ze naar school. Toen ze daar aankwamen was het schoolplein al leeg. Iedereen was al naar binnen. 'Als ik straf krijg is het jouw schuld', siste haar broer. (Scheur)
Laura deed de deur van haar klas open. De groep zat in een kring. Miriam was wat aan het vertellen. De juf deed net of ze Laura niet zag. (Scheur) Ze ging maar aan haar tafeltje zitten. Pas toen de kring afgelopen was, zei de juf wat. 'Wie te laat binnenkomt, moet ook maar later naar huis gaan,' zei de juf. (Scheur)
Tijdens het lezen kreeg Laura de beurt om hardop te lezen. "De fabriekshal stond vol ma-gienes," las ze. 'Zo, magienes. En hoe zien magienes eruit, Laura?' vroeg de juf. Er werd gegiecheld in de groep. (Scheur)
In de pauze gingen ze appeltje spelen. Een modderbal die Laura gooide, kwam tegen Miriams jas aan. 'Je gaat maar mooi wassen,' snauwde Miriam, 'of heb je geen geld voor waspoeder?'. (Scheur)

Om drie uur rende Laura naar huis, blij dat ze naar haar vriendinnen kon. In het plantsoentje struikelde ze over een uitstekende boomwortel. Er zat gelijk een gat in haar broek. Toen haar moeder de deur opendeed was dat het eerste dat ze zag en ze zei: 'Jij kan toch ook nooit eens iets heel houden'. (Laatste stukje hart in snippers.)

Bespreek de activiteit na. *Waarom hebben we bij iedere afbreker een stukje van het hart gescheurd? Hoe denk je dat Laura zich aan het eind van de dag voelt? Waarom? Hoe zal het met haar gaan als ze elke dag zo behandeld wordt? Het is leuker als iemand iets aardigs tegen je zegt. En het is niet zo moeilijk om zelf iets aardigs tegen iemand te zeggen. Dat noemen we een opsteker.* Wijs op het woord opsteker op het bord of op de woordkaart. *Een opsteker is iets aardigs dat je tegen iemand zegt. Wie weet er een opsteker?* Schrijf de opstekers van de leerlingen wel op het bord. *Hoe voel je je bij dit soort woorden? Hoe zou het in de groep zijn als we elkaar veel opstekers geven?*

Dit ben ik! 2

We gaan eens kijken hoe Laura zich zou voelen als zij opstekers kreeg in plaats van afbrekers. Laat het tweede, witte hart omhoog houden. Een nieuw hart met nieuwe kansen. Vertel de leerlingen dat u het verhaal weer gaat vertellen, maar dat zij deze keer opstekers en tips bedenken voor Laura, in plaats van afbrekers. Elke keer als een leerling een tip of een opsteker noemt, kleurt de helper een stukje van het hart met verschillende kleuren of plakt er stickers op.

'Laura, opstaan, je moet naar schoo-hool!' Ze was laat. Laura hoorde haar moeder wel roepen maar ze had eigenlijk niet zo'n zin om naar school te gaan. Ze zat in een nieuwe groep en ze was nog helemaal niet gewend. Ze moest nog vriendinnen maken en er was nooit iemand die naar haar toe kwam. Met wie zou ze vandaag gaan lopen op de speelplaats? Daar moest ze over nadenken. Maar toen kwam haar moeder binnen en zei: 'Misschien kun je morgen je wekker wat eerder zetten'. (Bedenk de eerste keer zelf een tip als voorbeeld, zoiets als hiervoor, en versier het hart.)
Toen stond Laura op. Ze bedacht dat ze vrolijke kleren zou aantrekken vandaag. Dan zouden ze haar wel zien staan. Ze trok haar verjaardagsjurk van vorig jaar, met strikken en bedeltjes erop aan. Haar zus, die een paar klassen hoger zat, kwam binnen, ging voor de spiegel staan en toen ze Laura in de spiegel zag zei ze: '……..'. (Een tip of opsteker. Versier het hart.)
Laura deed haar verjaardagsjurk toch maar weer uit en trok een broek en een trui aan die ze vaak aan had. Haar moeder riep dat ze op moest schieten omdat ze anders te laat zou komen. Ze deed heel snel en zonder te kijken haar schoenen aan, en rende naar de keukentafel voor het ontbijt. Haar broer zat al aan tafel, aan de boterhammen met hagelslag. Hij zag haar schoenen en zei: '……..'. (Een tip. Versier het hart.)
Samen liepen ze naar school. Toen ze daar aankwamen was het schoolplein al leeg. Iedereen was al naar binnen. Haar broer zei: '……'. (Een tip. Versier het hart.)
Laura deed de deur van haar klas open. De groep zat in een kring. Miriam was wat aan het vertellen. De juf …….. (Wat deed de juf? Een tip of opsteker. Versier het hart)
Toen de kring afgelopen was zei de juf: '……..'. (Een opsteker. Versier het hart.)
Tijdens het lezen kreeg Laura de beurt om hardop te lezen. 'De fabriekshal stond vol magienes,' las ze. De juf zei: '……'. (Een opsteker en een tip. Versier het hart.)
In de pauze gingen ze appeltje spelen. Een modderbal die Laura gooide kwam tegen Miriams jas aan. Miriam zei: '……..' (Een tip, hier past natuurlijk geen opsteker.)
Om drie uur rende Laura naar huis, blij dat ze naar haar vriendinnen kon. In het plantsoentje

struikelde ze over een uitstekende boomwortel. Er zat gelijk een gat in haar broek. Toen haar moeder de deur opendeed en ze dat gat zag, zei ze: '……..'. (Een tip en een opsteker. Versier het hart.)

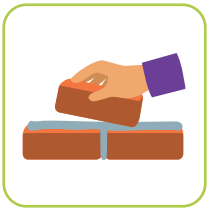
Bespreek de activiteit na. *Hoe denk je dat Laura zich voelt na deze dag? Hoe zal het met haar gaan als ze elke dag zo behandeld wordt?*

Wat hebben we gedaan en geleerd?

Bespreek met de leerlingen wat in deze les is gedaan. *Wat is het belangrijkste wat jij hebt geleerd? Deze les ging over opstekers en afbrekers en ook over tips geven in plaats van een afbreker. Denken jullie dat je dat kunt? Dat je dat gaat doen? Of is dat moeilijk? Vat samen: een opsteker is iets aardigs zeggen tegen iemand. Als je iets zegt dat onaardig, gemeen, onvriendelijk is, dan noem je dat een afbreker. Als je iets niet goed of niet leuk vindt, dan zeg je dat op een gewone manier. Dat noemen we een tip: van een tip kan de ander juist wat opsteken. Aan een tip heb je wat.*

Afsluiter

Laat twee leerlingen de afsluiter die zij hebben voorbereid uitvoeren en geef een opsteker (of laat de groep dat doen). Spreek daarna af welke twee leerlingen de afsluiter van de volgende les willen verzorgen. Of doe onderstaande afsluiter.

Wie stond er niet op de foto en nu wel?
Een leerling is de fotograaf. Een stuk of tien leerlingen gaan in een groepsopstelling staan en de fotograaf bekijkt de 'foto' aandachtig en gaat vervolgens naar de gang. Nu wordt er een leerling aan de foto toegevoegd en de fotograaf weer binnengeroepen. Raadt hij of zij wie er bijgekomen is?

Woordmuur

de opsteker iets aardigs dat je tegen iemand zegt	**de afbreker** iets onaardigs dat je tegen iemand zegt